

Sivistysvaliokunta

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta.

Viite: HE 197/2025

1. Ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajakoulutuksen rakenteen uudistaminen

Sivistysala ry (jäljempänä Sivistä) kiittää sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ammattikorkeakoululain muuttamiseksi. Hallituksen esityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveysalan tutkintorakenteen uudistamista siten, että ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajapätevyydet suoritetaan sairaanhoitajakoulutuksen lisäksi erillisinä, säänneltyinä koulutuksina. Kyse ei ole uusista tutkinnoista, vaan tutkinnon lisäksi suoritettavista koulutuksista, joiden perusteella tutkintonimike liitetään aiemmin suoritettuun sairaanhoitaja (AMK) -tutkintoon. Ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutus voisi jatkossakin toteutua myös yhtenäisenä koulutuskokonaisuutena sairaanhoitajakoulutuksen yhteydessä, mutta esityksen ydin on siinä, että erikoistumisosaaminen voidaan hankkia myös erillisinä kokonaisuuksina jo suoritettuna sairaanhoitajatutkinnon päälle. Näin voidaan purkaa nykyisiä rakenteita, joissa erikoistumiseen johtava osaaminen on usein edellyttänyt laajoja, päällekkäisiä tutkintokokonaisuuksia.

Sivistä pitää ehdotettua mallia perusteltuna tapana vähentää koulutuksen epätarkoituksenmukaista kasautumista ja selkiyttää koulutuspolkuja. On huomattava, ettei uudistus itsessään lisää järjestelmän kokonaiskapasiteettia tai aloituspaikkoja, mutta se tehostaa olemassa olevien resurssien käyttöä ja vahvistaa koulutuksen kohdentumista. Kun erikoistuminen voidaan suorittaa erillisinä koulutuksina, jo tutkinnon suorittaneiden ei tarvitse hakeutua uuteen tutkintoon johtavaan koulutukseen pätevytyäkseen. Tämä voi vähentää valtion rahoittamaa päällekkäistä tutkintokoulutusta ja vapauttaa tutkintoon johtavan koulutuksen paikkoja ensisijaisesti niille, joilla ei vielä ole korkeakoulututkintoa. Samalla se voi nopeuttaa osajien siirtymistä täysipainoisesti työmarkkinoille ja vastata työelämän muutuviin osaamistarpeisiin joustavammin.

Esityksen suurin epävarmuus liittyy ammattikorkeakoulujen rahoituksen toteutukseen. Hallituksen esityksessä todetaan, ettei esityksellä arvioida olevan suoria kustannusvaikutuksia ammattikorkeakoulujen rahoitukseen. Samanaikaisesti esityksessä todetaan, että koulutukset on tarkoitus huomioida rahoituksessa jatkossakin ja että harjoittelukorvauksista ei ole tarkoitus luopua. **Sivistä pitää näitä lähtökohtia oikeansuuntaisina, mutta korostaa, että ilman riittävän täsmällistä ja kustannusvastaavaa rahoitusratkaisua syntyy riski tosiasiallisesta rahoitusvajeesta,** kun kätilö-, ensihoitaja- ja terveydenhoitajakoulutukset eivät jatkossa kerry rahoitukseen samalla tavalla erillisinä tutkintoina kuin nykyjärjestelmässä.

Nykyinen rahoitusmalli painottaa tutkintosuorituksia. Jos uudistuksessa rahoitus kohdentuu jatkossa olennaisesti opintopisteisiin, tutkintonimikkeen liittämiseen tai erillisiin todistuksiin ilman, että painokertoimet ja laskentatapa vastaavat koulutusten todellisia järjestämiskustannuksia, seurauksena voi olla käytännössä resurssien väheneminen. Nyt puheena olevat koulutukset ovat vaativia ja kalliita: ne edellyttävät simulaatioympäristöjä, tiivistä ohjausta sekä laajaa ja vaativaa kliinistä harjoittelua. **Sivistä korostaa, että rahoitusmallin täsmennysten on turvattava koulutusten kustannusvastaavuus ja järjestämisen kannuste, jotta koulutustarjonta ja osaajahuolto voidaan**

varmistaa esityksen tavoitteiden mukaisesti. Jos yleisen sairaanhoitajakoulutuksen järjestäminen muodostuisi ammattikorkeakoululle taloudellisesti selvästi kannattavammaksi kuin vaativien ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutusten toteuttaminen, syntyisi riski tarjonnan supistumisesta. Tämä voisi heikentää sote-palveluiden saatavuutta sekä kansallista huoltovarmuutta.

2. Ammatillisen opettajakoulutuksen sääntely

Sivista pitää perusteltuna, että ammattikorkeakoululakiin sisällytetään ammatillista opettajakoulutusta koskevia täsmennyksiä ja että lakiin lisätään opettajakoulutusta koskeva asetuksenantovaltuus. Selkeämpi sääntely vahvistaa koulutuksen oikeudellista asemaa, parantaa opettajakoulutuksen tunnistettavuutta ja tekee opettajan pedagogisen osaamisen näkyvämmäksi myös koulutuspolkujen vertailtavuuden ja kansainvälisen tunnistettavuuden näkökulmasta.

Sivista korostaa, että hallituksen esityksessä opettajakoulutusta koskevat muutokset on kuvattu luonteeltaan täsmentäviksi, eikä niiden tarkoituksena ole muuttaa nykytilaa merkittävästi. **Tämän mukaisesti asetuksenantovaltuutta tulee käyttää rajatusti ja läpinäkyvästi:** asetustasolla ei tule tehdä sellaisia sisällöllisiä linjamuutoksia, jotka vaikuttaisivat koulutuksen laajuuteen, kelpoisuusvaatimuksiin tai toteutustapoihin tavalla, joka muuttaisi koulutuksen perusteita tai kaventaisi korkeakoulujen autonomiaa ilman asianmukaista vaikutusarviointia ja normaalia lainvalmisteluprosessia.

Sivista pitää tärkeänä, että sääntelyratkaisulla edistetään opettajakoulutuksen laadun ja työelämärelevanssin vahvistumista sekä mahdollistetaan opettajan pedagogisen osaamisen johdonmukainen kuvaaminen ja asemoituminen osaksi tutkintojen ja osaamiskokonaisuuksien viitekehystä. Lisäksi Sivista korostaa, että mahdolliset asetustason tarkennukset eivät saa johtaa uusiin velvoitteisiin tai kustannuksiin koulutuksen järjestäjille ilman vastaavaa rahoitusta. Ennakoitava ja kustannusvastaava rahoitus sekä selkeä ohjaus ovat edellytyksiä sille, että ammattikorkeakoulujen opettajakoulutus voi jatkossakin vastata ammatillisen koulutuksen ja työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin laadukkaasti.

Helsingissä 11.2.2026

Sivistysala ry

Heikki Kuutti Uusitalo, johtaja, politiikka ja vaikuttaminen

Aleksi Sandroos, asiantuntija, politiikka ja vaikuttaminen
aleksi.sandroos@sivista.fi, puh. +358400826363

Sivistysala tekee sinnikästä työtä koulutuksen, osaamisen ja luovuuden puolesta. Sivista edustaa yli 430:a yksityistä sivistysalan työnantajaa. Jäsentemme palveluksessa on noin 70 000 alan ammattilaista. Olemme Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n jäsen.